

LEENA KOHO

Luetteloinnin tekijyyksäsitteestä

Koho, Leena, Luetteloinnin tekijyyksäsitteestä. [The principle of authorship in cataloguing]. Kirjastotiede ja informatiikka, 2(3): 69—74, 1983.

The principle of authorship, the determinant of the Anglo-American cataloguing tradition, is analysed in the light of the British Museum Rules, the codes of Cutter and Lubetzky, the Paris principles and the AACRs. It is pointed out that there is no agreement on which one of the two functions of the catalogue, the collocative or bibliographic, or the finding-list function, is to be preferred. Respectively, the authorship may be founded on the intellectual responsibility of the content of the work, or it may be seen as an identification-tag of the book. In the absence of sound theory, cataloguing and catalogues lack consistency and precision. A new perspective, that of the user, is proposed.

Address: Kairatie 3 A 3, SF-96100 Rovaniemi 3

Tarkastelen tässä artikkelissa angloamerikkalaisen kirjastoluetteloinnin tekijyyksäsitettä. Tekijyys on tämän tradition piirissä käsitetty laajimmin, mistä seuraa joukko epäjohdonmukaisuuksia ja ristiriitaisuuksia sekä säännösten sisällä että niiden välillä. Aiheita mielenkiinnon heräämiseen on runsaasti. Toinen perustelu aiheen esille ottamiseen on suomalaisen luetteloinnin tila. Suomi on pitkään ollut kilpailevien perinteiden välimaastoa. Tieteellisten kirjastojen vanhin luettelointitapa sai vaikutteensa Skandinavian maitten kautta Saksasta. Angloamerikkalainen tyyli, joka yleisissä kirjastoissa vallitsi, vahvistui tieteellisellä puolella Suomen kirjastojen luettelointisääntöjen ilmestyttyä vuonna 1972. Kehitys jatkui, ja nykyinen säännöstö perustuu angloamerikkalaiseen koodiin.

Tekijyyden merkityksen muutos uuden koodin myötä ei Suomessa ole herättänyt keskustelua, josta olisi dokumentteja: merkitys lienee ymmärretty. Seuraavassa tarkastelussa pyrin ymmärtämään tekijyyden käsitettä historiansa valossa. Tarkastelen esimerkinomai-

sesti muutamia angloamerikkalaisia koodeja, jotka ovat tuoneet perinteeseen jotain olennaisesti uutta. Tarkasteltavat koodit ovat siten seuraavat:

- (i) British Museumin säännöt 1841 ensimmäisenä kirjoitettuna sääntökokoelmana ja tekijäluetteloinnin teorioiden lähteenä;
- (ii) Charles A. Cutterin säännöstö Rules for a dictionary catalog 1876. Cutter toi sääntöihin ilmoitetut periaatteet;
- (iii) Seymour Lubetzky'n vaikuttama Code of cataloguing rules 1960. Lubetzky pyrki selventämään erityisesti yhteisötekijän käsitettä;
- (iv) International Conference on Cataloguing Principles 1961. Pariisin kokouksen anti oli toistaiseksi laajimmin hyväksytty koodiluonnos; ja
- (v) Anglo-American cataloguing rules 1967 ja 1978 (AACR). Koodin kaksi viimeistä laitosta osoittavat horjuvaa tekijyyksäsitettä yhdenmukaistenkin periaatteiden pohjalta lähtien.

Tekijyyden peruskäsitteitä

Luettelon funktiot

Tekijyys on kiinteässä yhteydessä luettelon tavoitteisiin. Sekä tekijyyden että tavoitteiden tarkastelussa havaitaan kahdenlaista korostusta: korostetaan joko luettelon osoittavaa tai kokoavaa funktiota.

Luettelon osoittavaa funktiota painotettaessa tekijyys on keskeinen teoksen tunnustetieto. Tekijyyden kriteeri on muodollinen: tekijän nimi on yhtä kuin teokseen kiinteimmin liittyvä tai sen merkitsevin sana. Luettelointi tapahtuu välittömästi, suoraan kirjasta, ja noudattaa nimiösivun tietoja. Luettelosta muodostuu kokoelman kartta, joka takaa sen, että kirja löytyy kirjastosta, mikäli sitä kysytään nimiösivun tiedoilla.

Kokoavan funktion korostuessa luettelo pyrkii kokoamaan bibliografisia yksiköitä: tietyn tekijän tuotantoa ja tietyn teoksen eri laitoksia yhteen paikkaan. Nimiösivun sanamuoto ei riitä tekijyyden kriteeriksi, joksi useimmin muodostuu älyllisen vastuun periaate. Tämän mukaan tekijäksi katsotaan teoksen tiedollisen tai taiteellisen sisällön olemassaolosta tai luomisesta pääasiassa vastuussa oleva henkilö tai ryhmä.

Tekijätyypit

Koodien ilmaisemattomat taustaoletukset näkyvät suhtautumisessa eri tekijätyyppihin. Tarkastelun kohteiksi olen eri tyyppisten tekijöiden teoksista valinnut ne, joissa tulkintaerot ovat suurimmat: yhteisöjen teokset sekä monitekijäiset teokset, joissa kyseessä on jakautuva tekijävastuu, esimerkiksi toimitetut teokset, kokoelmat ja seurannais-teokset. Älyllisen vastuun periaatteen kannalta olen joissakin tapauksissa tarkastellut salanimellä julkaistuja teoksia.

Tekijyyden kehitys säännösten valossa

Tekijyys British Museumin säännöissä

British Museumin säännöissä luettelon osoittava funktio korostuu, joskaan luettelon tavoitteita ei ilmoiteta. Nimiösivua käsitellään kirjan tunnistamisvälineenä. Tästä seuraa esimerkiksi se, että vaikka nimiösivulla mainittu tekijä tiedettäisiin virheelliseksi, teos luetteloidaan tämän nimen mukaan. Tekijyyttä periaatteena ei näin ollen tarvitse

määritellä. Johdonmukaisesti kokoelmat luetteloidaan kokoajan nimen mukaan, mikäli tämä mainitaan nimiösivulla, muussa tapauksessa teosta pidetään anonyyminä. (1, s. 23)

Anonyymien teosten käsittely vahvistaa tulkintaa, että tekijä käsitetään nimiösivun merkitsevimmäksi sanaksi. Kirjaukseksi pyritään valitsemaan nimiösivulla esiintyvä henkilön nimi silloinkin, kun kyseessä ei ole tekijä, esimerkiksi juhla-kirjan kohdehenkilö tai nimekkeessä muuten esiintyvä nimi. Jos tällaista ei ole, valitaan kirjaukseksi ryhmä, joka vastaa teoksen syntymisestä, tai paikan-nimi, muu erisnimi, ensimmäinen substantiivi tai nimekkeen ensimmäinen sana, tässä järjestyksessä (2).

Yhteisön nimi valitaan kirjaukseksi silloin, kun yhteisö kokonaisuutena on sopinut teoksen sisällöstä (1, s. 26). Yhteisöä ei pidetä tekijänä, sana »tekijä» (author) esiintyy vain säännöissä, jotka käsittelevät henkilöitä (3). Jonkinlaista älyllisen vastuun periaatetta yhteisöön kuitenkin sovelletaan. Tästä tulee perusta, jolta myöhemmät koodit jatkavat yhteisön vastuullisuuskykyksen kehittelyä (1, s. 27).

Tekijyys Cutterin säännöissä

Cutterin säännöstö on ensimmäinen periaatesäännöstö, joka ilmoittaa tavoitteensa (1, s. 38). Luettelon tavoitteena on

- (i) tehdä mahdolliseksi sellaisen kirjan löytäminen, josta joko tekijä, nimeke tai aihe tiedetään,
- (ii) näyttää, mitä kirjastossa on tietyn tekijältä, tietystä aiheesta ja tietynlaisesta kirjallisuudesta,
- (iii) avustaa kirjan valinnassa sen laitoksen perusteella (bibliografisesti) tai sen luonteen perusteella (kaunokirjallinen tai aiheen mukainen).

Ensimmäinen kohta edustaa osoittavia, muut kokoavia funktioita. Näiden keskinäisestä tärkeysjärjestyksestä annetaan ohje, että on valittava kirjaus,

- (i) jota kirjaston käyttäjät todennäköisesti ensin etsivät,
- (ii) joka sopii yhteen muiden kirjausten kanssa,
- (iii) joka kokoaa vähiten kirjauksia paikkaan, jossa on vaikea järjestää ne helposti löytyviksi, kuten paikannimien kohdalle. (4, s. 12)

Tekijäksi määritellään henkilö, joka kirjoittaa kirjan; laajemmassa mielessä se, joka on aiheuttanut kirjan olemassaolon panemalla yhteen useiden tekijöiden kirjoituksia, siis toimittaja tai kokoaja. Henkilöryhmiä, esimerkiksi seuroja, pidetään lehtiensä, raporttiansa ja tiedonantajensa tms. tekijöinä. (4, s. 14)

Tait (1, s. 39) tulkitsee tekijyyden määritelmän älyllisen vastuun periaatteeksi ja pitää Cutteria enemmän kuin ketään muuta käsitteen luojana. Periaatteen mukaisesti kirjan uusi laitos luetteloidaan alkuperäisen tekijän mukaan, mikäli kirjasta ei ole tullut olennaisesti uusi teos. Kommentaari, jossa alkuperäisesti on täydellisenä, luetteloidaan alkuperäisen tekijän mukaan. (4, s. 30) Jos kirja on kuvitettu ja kuvitus muodostaa siitä huomattavan osan, sekä kirjoittajaa että kuvittajaa pidetään tekijöinä. Tämä pätee myös karttojen laatijaan ja arkkitehtiin mutta ei valokuvaajaan. (4, s. 29)

Älyllisen vastuun korostaminen näkyy edelleen siinä, että anonyymeinä julkaistut teokset kirjataan tekijöiden mukaan, jos ne ovat tiedossa (4, s. 26) Salanimellä julkaistut luetteloidaan pääsääntöisesti henkilön todellisen nimen mukaan, paitsi jos salanimi on tunnetumpi (4, s. 29).

Vastuuseen perustuva tekijyys sisältää yhteisöt. Yhteisö on teoksen tekijä, jos teos julkaistaan yhteisön nimissä tai alaisuudessa (4, s. 41). Yhteisötekijää suositetaan nimekekirjauksen, ei niinkään henkilötekijän vastineena. Taitin (1, s. 47) tulkinta asiasta on se, että yhteisön tekijyys ei perustuisi älylliseen vastuuseen vaan olisi mukavuussyistä omaksuttu käsite, jolla vältettäisiin nimekkeen mukainen luettelointi. Cutter (4, s. 40) tosin käyttää käyttäjän mukavuutta yhteisökirjauksen toisena perusteluna, mutta ensimmäinen on, että »näjä yhteisöt OVAT, ei vain omien asiakirjojensa, vaan kokonaisten kokoelmien tekijöitä». Pidän perustelua yhdessä sanamuodon »yhteisön nimissä» kanssa vastuullisuusperiaatteen ilmauksena.

Toisin kuin edeltäjänsä, Cutter kehittää käsitteistöä tuomalla mukaan tavoitteiden ja tekijyyden määrittelyt, jolloin tekijyyden ala laajenee ja luettelo kehittyy bibliografiseen suuntaan.

T e k i j y y s   L u b e t z k y n m u k a a n

Seuraavissa koodeissa, Cataloguing rules 1908 ja ALA catalog rules 1941, kokoavat

funktiot painottuvat. Tekijyyden sitominen älylliseen vastuuseen tuottaa kirjauksia, joilla ei ole suhdetta nimiöisivun tietoihin. (1, s. 89—90) Seymour Lubetzky'n ehdotus uudeksi koodiksi toteutetaan.

Lubetzky'n koodiehdotus muistuttaa British Museumin sääntöjä: tekijyyttä periaatteena ei tarvita. Tekijän nimi ja nimeke ovat kirjan olennaisimmat tunnistetiedot, ja kirjaus tekijän nimen ja tämän puuttuessa kirjan nimen mukaan on perustavaa laatua oleva tapa saavuttaa luettelon tavoitteet. Ohjeisto erilaisia bibliografisia tilanteita varten on tarpeen silloin, kun ei ole ilmeistä, ketä tulee pitää tekijänä. (5, s. 60)

Tarkoituserät, jotka luettelolla tulee saavuttaa, ovat

- (i) tehdä käyttäjälle mahdolliseksi päätellä, onko kirjastossa kirja, jonka hän haluaa,
- (ii) näyttää luettelon käyttäjälle, mitä tietyn tekijän teoksia ja mitä tietyn teoksen laitoksia ja käännöksiä kirjastossa on (5, s. 36).

Tavoitteet sisältyvät Cutterin periaatteisiin, jotka oli laadittu kokoomaluetteloa varten. Tavoitteiden tärkeysjärjestyksestä ei ilmoiteta.

Koodissa tekijyys määritellään siten, että henkilön teos, huolimatta esitystavasta tai välineestä, luetteloidaan tämän henkilön nimen mukaan teoksen tekijänä. Tekijä on henkilö, jonka teos esitetään, ei se, joka laatii teoksen tietyn laitoksen tai esitysmuodon. Jos henkilötekijää ei ole nimetty teoksessa, vaan hänet voidaan päätellä muista lähteistä, nimi lisätään. (1, s. 94—95) Tekijyyden älyllisen vastuun hylkääminen ei siten toteudu ehdottomana. Vastuu tulee esille myös haamukirjoittajan tapauksessa (avowed authorship): teos luetteloidaan siitä ajatuksellisesti vastuussa olevan henkilön mukaan (1, s. 95—96).

Osoittavat funktiot korostuvat useissa sääntöjen kohdissa. Teoksen uudistettu laitos, joka julkaistaan uudistajan nimellä, luetteloidaan tämän, muussa tapauksessa alkuperäisen tekijän nimen mukaan (1, s. 99). Antologia ja kokoelma kirjataan toimittajan tai kokoajan mukaan, jos nimi mainitaan nimiöisivulla (1, s. 97). Jatko- ja täydennysosat luetteloidaan niiden omien tekijöiden mukaan, jos osat on julkaistu erillisinä (1, s. 98), samoin hakemistot ja konkordanssit (1, s. 100).

Yhteisökysymyksessä Lubetzky pyrkii sääntöjen rationalisointiin ja yksinkertaistamiseen. Yhteisöt, joilla on erottuva nimi, kirja-

taan nimensä mukaan (5, s. 28) vastoin aikaisempia tapoja käyttää paikannimiä ja muotokirjauksia. Yhteisön nimen mukaan luetteloidaan teos, joka eksplisiittisesti tai implisiittisesti edustaa yhteisön toimintaa, tiedonantoa tai muuta tuotetta. Yhteisön tekijyys tulee lähelle henkilön tekijyyttä. Tapaukset, joissa teoksella on sekä henkilö- että yhteisötekijä, käsitellään samoin kuin haamukirjoittajan teokset (1, s. 102).

Lubetzky kehittää luettelointia välittömään suuntaan. Tekijä on tunnustieto, mistä luonnollisesti seuraa, että myös yhteisö voi olla tekijä.

Pariisin periaatteiden tekijyys

Pariisin luettelointikokous vuonna 1961 oli kansainvälinen tapahtuma, jossa angloamerikkalainen, saksalainen ja pohjoismainen perinne kohtasivat. Kokouksen periaatelausema oli tarkoitettu yleisluontoiseksi koodiksi, jolle kansallisten säännösten oli määrära kentua.

Luettelon tavoitteet seuraavat Cutterin ja Lubetzky'n käsityksiä: luettelon tulee kyetä osoittamaan,

- (i) onko kirjastossa tietty kirja, josta mainitaan sen tekijä ja nimeke, tai jos tekijää ei ole mainittu kirjassa, pelkkä nimeke, tai jos tekijä ja nimeke ovat sopimattomia tai riittämättömiä identifiointia varten, sopiva nimekkeen korvike, ja
- (ii) mitä tietyn tekijän teoksia, ja tietyn teoksen laitoksia kirjastossa on (6, s. 91—92).

Älyllisen vastuun periaatteen nojalla tekijäksi määritellään henkilö tai yhteisö, joka on luonut teoksen tai on vastuussa sen sisällöstä, järjestyksestä tai muodosta (6, s. 118). Määrittely sisältää toimittajan ja kokoajan. Siitä huolimatta kokoelmat tulee pääsääntöisesti luetteloita nimekkeen mukaan, paitsi jos kokoajan nimi esiintyy korostetusti nimiösivulla (6, s. 95). Nimiösivun sanamuoto ohittaa tässä älyllisen vastuun kriteerin, jota puolestaan sovelletaan mukaelmiin (6, s. 112).

Yhteisö hyväksytään tekijäksi, jos sillä on nimi (6, s. 119). Kirjausta määrättäessä tulee yhdessä nimiösivun tekstin kanssa ottaa huomioon teoksen luonne. Kirjaus tulee tehdä

yhteisön nimen mukaan, kun teos luonteeltaan on välttämättä yhteisön kollektiivisen ajattelun tai toiminnan ilmaus tai kun nimiösivun sanamuodosta, yhdessä teoksen luonteen kanssa, selvästi käy ilmi, että yhteisö on kollektiivisesti vastuussa teoksen sisällöstä (6, s. 93—94).

Yhteisön tekijyyden muodollista hyväksymistä on pidetty angloamerikkalaisen tradition voittona saksalaisesta, keskieurooppalaisesta ja pohjoismaisesta tavasta pitää yhteisöjen teoksia anonyymeinä, jos henkilötekijää ei mainita (esim. 1, s. 112). Periaate ei kokouksessa hyväksytyssä muodossa kuitenkaan toteutunut. Kansallisbibliografioilla on selvä taipumus pysytellä maidensa entisissä traditioissa (7).

AACR

Angloamerikkalaisen perinteen viimeisimmät säännöt ilmoittavat noudattavansa Pariisin kokouksen tavoitteita (8, s. 3; 9, s. vii), mutta eroavat toisistaan jo tekijyyden määrittelyissä.

Tekijyys on AACR 1:ssä perinteen laajimpia, koska se sulkee piiriinsä yhteisöt, toimittajat ja kokoajat ja joissakin tapauksissa kausijulkaisujen laatijat. Tekijyys perustuu vastuuseen teoksen älyllisestä tai taiteellisesta sisällöstä. (8, s. 266) Yhteisö rinnastetaan henkilöön, joskaan mistään säännöstä ei ilmene, että yhteisö voisi olla toimittajana tai kokoajana (10). Jos valinta henkilö- ja yhteisötekijän välillä on epävarma, jätetään yhteisö huomioon ottamatta (8, s. 31).

Uudessa laitoksessa AACR 2:ssa tekijyyden ala rajoittuu. Määritelmä, jonka mukaan tekijä on henkilö, joka on pääasiallisesti vastuussa teoksen älyllisen tai taiteellisen sisällön luomisesta, sulkee pois yhteisöt, toimittajat ja kokoajat (9, s. 284). Korostus on siirtynyt käsillä olevasta teoksesta alkuperäisen luomiseen.

Yhteisö voi olla pääkirjauksen hakuelementtinä, mutta rinnastusta henkilötekijään ei hyväksytä. Yhteisön mukaan luetteloitavat teokset ovat hallinnollisia, yhteisöä itseään koskevia tai yhteisön kollektiivista ajattelua ilmaisevia julkaisuja (9, s. 285). Kysymyksen tulevien teoskategorioiden luuttelemisessa koodi redusoituu tapausäännöksi.

Erot viimeisten laitosten välillä ovat tuntevia. Uusimman laitoksen tekijyyskäsitteessä tapahtuu siirtyminen saksalaisen perinteen mukaiseen kapeampaan tulkintaan.

Tekijyyden kritiikkiä

Se, pidetäänkö tekijyyttä kirjan tunnustietona vai älyllisen vastuun osoituksena, johdattaa erilaisiin luettelointituloksiin. Horjuvuutta esiintyy myös kummankin suuntauksen sisällä. Edellisessä tapauksessa erot ovat pääasiassa muotoseikkoja, jälkimmäistä tarkastelen vielä muutaman esimerkin valossa.

Vastuun ymmärtäminen luonnollisen henkilön ominaisuudeksi nostaa esiin salanimi-tapaukset. Vastuullisuusperiaatteen nojalla tekijyyttä ei voida osoittaa henkilölle, jota ei voida tunnistaa tai jota ei ole. Ratkaisu vaatii muita perusteluja.

Seurannaisteosten tapauksessa joudutaan vaihteleviin tulkintoihin. Rajaa, jossa tekijyys siirtyy alkuperäiseltä tekijältä työn jatkajalle on mahdotonta yksikäsitteisesti osoittaa. Ääritapauksena on kirjallisuudessa joskus mainittu esimerkki, jonka mukaan älyllinen vastuu kaikesta suhteellisuusteoreettisesta kirjallisuudesta on Einsteinilla. Älyllisen vastuun periaatetta kärjistäen hän siten idean isänä olisi kaiken seurannaiskirjallisuuden tekijä.

Vastuu on siis erotettava siitä älyllisestä tai luovasta panoksesta, jonka seurauksena on teoksen olemassaolo. Myös luovan panoksen periaate on yksin riittämätön tekijyyden selittäjä. Pidän tästä esimerkkinä virkатыönä tehtyjä teoksia, esimerkiksi kirjaston luetteloa. Luettelo kirjataan yleisesti yhteisön nimen mukaan, koska se kuvastaa yhteisön toimintaa, nimittäin sen aineiston valintaa, järjestystä ja sijoittelua. Yksittäinen kirjaus on silti luetteloivan henkilön älyllisen ja luovan panoksen tuote, koodin ja teoksen analysoimisen ja tulkinnan tulos. Tulkinta ei voi olla yksikäsitteinen, joten lopputulokseen vaikuttaa luetteloivan henkilön osuus.

Jos täsmälliseen ja johdonmukaiseen luettelointiin pyritään, ei älylliseen vastuuseen tai luovaan panokseen perustuva tekijyys riitä keskeiseksi määrääväksi tekijäksi. Terävin kritiikki tekijyyttä kohtaan nousee saksalaisesta luettelointiperinteestä, esittäjänä Domanovszky (11). Hän esittää prioriteettia nimekkeelle jo käytännöllisistäkin syistä: kaikilla kirjoilla on nimi, mutta kaikilla ei ole tekijää. Tekijän nimi on merkitsevä vain henkilön koko tuotannolle, ei yksittäiselle kirjalle, joka on tuotannon osa. »Ei nimi Thackeray, vaan nimeke Vanity fair, määrittää yksittäisen teoksen.» (11, s. 37)

Luetteloiden käyttötutkimuksissa näkyy suuntaus nimekkeen merkityksen korostami-

seen (esim. 12). Käyttötutkimusten lähtökohdiana on kuitenkin tekijän nimen merkityksen selvittäminen kirjan tunnustietona, eikä tekijyyden teoreettinen lähestymistapa. Luetteloija pohtii tekijyyttä periaatteena, käyttäjä pitää nimiön tietoja kirjan identifiointivälineinä. Käyttäjän on todettu omista luetteloissaan eli bibliografisissa viiteissä käyttävän yleisesti nimiösvun tekijämerkintöjä, joista vain osa vastaa luetteloinnin tekijäelementtiä (13).

Päätelmiä

Tekijyyden käsite on luetteloinnin historiassa vaihdellut ajan, koodin, teoretikon ja soveltajan epäjatkuvana funktiona. Oman oppaamme toteamus »johdonmukaisen luettelointikäytännön saavuttaminen edellyttää vastuullisuuskysymyksen ymmärtämistä» (14) on tätä taustaa vasten sekä itsestään selvä että mahdollon. Johdonmukaista ymmärtämistä ei voida edellyttää luetteloijilta, kun siitä eivät pääse yksimielisyyteen johtavat luetteloinnin tutkijatkaan. Kysymys onkin enemmän sopimuksenvaraisesta asiasta kuin ymmärtämisestä. Jos tekijyydestä ei saada teoriaa, johon pohjautuen voidaan sopia hyväksyttävistä ja käsitettävistä koodeista, on ratkaisua ryhdyttävä etsimään jostakin muualta. Ehdotan loputtomien pohdiskelujen sijaan käyttäjätutkimusta. Jos luetteloijat eivät tätä tee, älyllinen vastuu luetteloinnin teoriasta siirtyy kustantajien, graafikkojen ja tietojenkäsittelijöiden käsiin merkkijonokysymykseksi. Mortimer Tauben (15) varoitus on vaarassa toteutua: jos menneisyyden painoarvo estää muutosta ja edistystä, luetteloijasta tulee karikatyyri.

Kirjallisuus:

1. Tait, James A., *Authors and titles*. London, 1969.
2. Kokkonen, Oili, *Luetteloinnin perusteet*. Hki, 1979. S. 72.
3. Carpenter, Michael, *Corporate authorship*. Westport, 1981. S. 8.
4. Cutter, Charles A., *Rules for a dictionary catalog*. 4 rev. ed. London, 1948.
5. Lubetzky, Seymour, *Cataloging rules and principles*. Washington, 1953.
6. *International Conference on Cataloguing Principles*, Paris, 9th-18th October, 1961. Report. London, 1963.
7. Verona, Eva, *Corporate headings: their use in library catalogues and national bibliographies*. London, 1975. S. 1.

8. Anglo-American cataloguing rules. British text. London, 1967.
9. Anglo-American cataloguing rules. 2 ed. London, 1978.
10. Koel, Åke I., Can the problems of corporate authorship be solved? *Library resources & technical services*, 18 (4): 348—354. 1974. S. 353.
11. Domanovszky, Á., Functions and objects of author and title cataloguing. München, 1975.
12. Ayres, F. H. et al., Author versus title. *Journal of documentation*, 24 (4): 266—272. 1968.
13. Tate, Elizabeth L., Main entries and citations: one test of the revised cataloging code. *Library quarterly*, 33 (2): 172—191. 1963. S. 184.
14. Audejev-Ojanen, Pirkko & Kangas, Sinikka & Suhonen, Irja-Leena, Luetteloinnin opas. Hki, 1980. S. 32.
15. Taube, Mortimer, The cataloging of publications of corporate authors. *Library quarterly* 20 (1): 1—19. 1950. S. 2.